

525

Besluit van 11 september 1985, houdende nadere regelen betreffende de stemming (artikel 65 van de Landinrichtingswet (Stb. 1985, 299))

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Landbouw en Visserij van 21 mei 1985, nr. J. 2644, Directie Juridische en Bedrijfsorganisatorische Zaken;

Gelet op artikel 65 van de Landinrichtingswet (Stb. 1985, 299);

De Raad van State gehoord (advies van 23 juli 1985, nr. W 11.85.0275/30.5.29);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Landbouw en Visserij van 4 september 1985, nr. J. 5138, Directie Juridische en Bedrijfsorganisatorische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

1. Dit besluit neemt over de begrippen van de Landinrichtingswet (Stb. 1985, 299) en verstaat onder «wet»: Landinrichtingswet.

2. Gedeputeerde staten van de provincie, waarin het grootste deel van een ruilverkavelingsgebied is gelegen, nemen alle in dit besluit vervatte beslissingen niet dan in overeenstemming met gedeputeerde staten van de andere provincie(s), waarin het gebied is gelegen.

Artikel 2

1. Gedeputeerde staten stellen ten behoeve van de stemming in elke gemeente, die geheel of ten dele in het ruilverkavelingsgebied is gelegen, tijdig een stembureau in.

2. Gedeputeerde staten kunnen in gemeenten, die aan het ruilverkavelingsgebied grenzen, ten behoeve van de stemming tijdig een stembureau instellen.

3. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid kunnen gedeputeerde staten, indien een onevenredig groot onderscheidenlijk klein gedeelte van het ruilverkavelingsgebied in een gemeente is gelegen, in die gemeente meer dan één onderscheidenlijk geen stembureau instellen.

4. Gedeputeerde staten stellen in één der in het eerste en tweede lid bedoelde gemeenten tijdig een hoofdstembureau in.

Artikel 3

1. Gedeputeerde Staten kunnen ten behoeve van de administratieve ondersteuning van de taken van het hoofdstembureau een administratief bureau instellen.

2. Het administratieve bureau bestaat uit medewerkers van het kantoor van de Dienst van het Kadaster en de Openbare Registers in de desbetreffende provincie.

Artikel 4

1. Elk stembureau bestaat uit een voorzitter en twee leden, die door gedeputeerde staten benoemd worden.

2. Het hoofdstembureau bestaat, naast de voorzitter, uit twee door gedeputeerde staten te benoemen leden.

3. Voor zowel het stembureau als het hoofdstembureau benoemen gedeputeerde staten een voldoende aantal plaatsvervangende leden.

4. Stemgerechtigden kunnen niet als voorzitter, lid dan wel plaatsvervangend lid van het stembureau dan wel van het hoofdstembureau benoemd worden.

5. Aan de voorzitter en de leden van elk stembureau en het hoofdstembureau kan door gedeputeerde staten een presentiegeld worden toegekend.

Artikel 5

1. Burgemeester en wethouders wijzen voor elk in hun gemeente ingesteld stembureau tijdig een geschikt stemlokaal en voor het houden van de zitting van het in hun gemeente ingestelde hoofdstembureau een geschikt lokaal aan.

2. Op verzoek van burgemeester en wethouders stellen de besturen van bijzondere scholen de daarvoor in aanmerking komende lokalen en het zich daarin bevindende materiaal voor de inrichting en het gebruik als stemlokaal voor het stembureau onderscheidenlijk als zittingslokaal voor het hoofdstembureau beschikbaar, desgewenst tegen vergoeding van de daaruit voortvloeiende onkosten.

3. Burgemeester en wethouders zorgen voor de inrichting van de in het eerste lid bedoelde lokalen en wijzen zo nodig personen aan, die het stembureau, onderscheidenlijk het hoofdstembureau ten dienste worden gesteld.

Artikel 6

1. Gedeputeerde staten bepalen de dag van de stemming.

2. De stemming vangt aan om acht uur en duurt tot negentien uur.

3. De stemgerechtigde brengt zijn stem uit in het stemlokaal van het op zijn oproeping tot de stemming vermelde stembureau.

Artikel 7

1. Het hoofdstembureau houdt zitting vanaf het tijdstip dat de stemming aanvangt.

2. Gedurende de tijd, dat het hoofdstembureau zitting houdt, zijn de stemgerechtigden bevoegd in het zittingslokaal te vertoeven, voor zover de orde daardoor niet wordt verstoord en de voortgang der werkzaamheden niet wordt belemmerd.

3. De voorzitter is belast met de handhaving van de orde in het zittingslokaal.

Artikel 8

1. Gedurende de stemming is het hoofdstembureau belast met het geven van voorlichting omtrent de stemming en met het uitreiken van de oproepingen tot de stemming in de in artikel 13 bedoelde gevallen.

2. Gedeputeerde staten benoemen een voldoende aantal deskundigen, die het hoofdstembureau bij het uitvoeren van de in het eerste lid genoemde taken ter zijde staan.

3. Stemgerechtigden kunnen niet als deskundige worden benoemd.
4. Aan de deskundigen kan door gedeputeerde staten een presentiegeld worden toegekend.
5. Een of meer vertegenwoordigers van de centrale commissie wonen de zitting van het hoofdstembureau gedurende de stemming bij.

Artikel 9

1. De in het artikel 53, vierde lid, van de wet bedoelde lijst van eigenaren en de in artikel 61 van de wet bedoelde lijst van hen die als pachter zijn geregistreerd worden door gedeputeerde staten samengevoegd tot de lijst van stemgerechtigden.
2. De lijst van stemgerechtigden vermeldt in ieder geval:
  - a. de namen van de stemgerechtigden;
  - b. een nummering van de stemgerechtigden;
  - c. een aanduiding van de stembureaus waarbij de stemgerechtigden hun stem moeten uitbrengen.

Artikel 10

1. De in artikel 62, eerste lid, van de wet bedoelde oproeping tot de stemming, vermeldt in ieder geval:
  - a. de ruilverkaveling waarop de stemming betrekking heeft;
  - b. de naam, voornamen of voorletters, adres en woonplaats van de stemgerechtigde;
  - c. het nummer, waaronder de stemgerechtigde op de lijst van stemgerechtigden voorkomt;
  - d. de aanduiding van het stembureau en het adres van het stemlokaal;
  - e. de dag en de uren, waarop de stemming plaatsvindt;
  - f. de kennisgeving als bedoeld in artikel 62, tweede lid, van de wet;
  - g. het rechtsgevolg, hetwelk de wet aan de stemming verbindt.
2. Tegelijkertijd met de in artikel 62, eerste lid, van de wet bedoelde oproeping wordt aan de stemgerechtigde gezonden:
  - a. een formulier, waarop in ieder geval het artikel van de kadastrale legger en de aard en de omvang van zijn rechten en de daaruit voortvloeiende oppervlakte waarvoor hij stemgerechtigd is staan vermeld;
  - b. een formulier, waarop de wijze waarop het besluit tot ruilverkaveling overeenkomstig de wet tot stand komt en hetgeen daarmee samenhangt, wordt uiteengezet.

Artikel 11

De in artikel 63, derde lid, van de wet bedoelde schriftelijke volmacht dient niet eerder verleend te zijn dan de oproeping tot de stemming, bedoeld in artikel 62, eerste lid, van de wet is verzonden.

Artikel 12

1. Verklaringen van erfrecht als bedoeld in artikel 66, vierde lid, van de wet dienen bij gedeputeerde staten te worden ingebracht tot uiterlijk één week na de oproeping tot de stemming, bedoeld in artikel 62 van de wet.
2. Het bepaalde in het eerste lid is niet van toepassing, indien het tijdstip van overlijden ligt tussen de oproeping tot de stemming en de stemming zelf.

Artikel 13

1. Aan de stemgerechtigde, wiens oproeping tot de stemming in het ongerede is geraakt, of die geen oproeping heeft ontvangen, wordt op zijn aanvraag door het hoofdstembureau alsnog een oproeping met de in artikel 10, tweede lid, bedoelde formulieren uitgereikt, indien hij voldoende

van zijn identiteit doet blijken en indien zijn naam op de in artikel 9 bedoelde lijst van stemgerechtigden voorkomt dan wel hij in het bezit is van de in artikel 66, vierde lid, van de wet bedoelde verklaring.

2. Alvorens de oproeping uit te reiken geeft het hoofdstembureau opdracht aan:

a. het stembureau, waarbij volgens de lijst van stemgerechtigden de stemgerechtigde dan wel de erflater zijn stem moet uitbrengen, het stembiljet van de stemgerechtigde dan wel de erflater onbruikbaar te maken door het stempelen van het woord «onbruikbaar» op beide zijden van het stembiljet en de lijst van stemgerechtigden aan te passen;

b. het stembureau, dat op de door het hoofdstembureau uitgereikte oproeping is vermeld, de lijst van stemgerechtigden aan te passen.

3. Vervolgens maakt het hoofdstembureau een vervangend stembiljet gereed en doet dit onverwijld toekomen aan het stembureau, dat op de door het hoofdstembureau uitgereikte oproeping is vermeld.

Artikel 14

Het stembureau bepaalt wie als tweede en derde lid van het stembureau optreden.

Artikel 15

1. Gedurende de stemming zijn steeds de voorzitter en twee leden van het stembureau aanwezig.

2. Bij ontstentenis van de voorzitter treedt het tweede, onderscheidenlijk het derde lid, als zodanig op.

3. Bij ontstentenis van een lid treedt een door gedeputeerde staten aan te wijzen plaatsvervangend lid op.

4. Zolang geen plaatsvervangend lid beschikbaar is, wordt in afwijking van het bepaalde in artikel 4, vierde lid, door de voorzitter een der in het stemlokaal aanwezige stemgerechtigden als zodanig aangewezen.

5. Van alle wijzigingen in de samenstelling van het stembureau wordt in het proces-verbaal, als bedoeld in artikel 40, aantekening gehouden met opgave van de reden daarvan en van de tijd van vervanging.

Artikel 16

Indien bij het nemen van een beslissing door het stembureau de stemmen staken, beslist de stem van de voorzitter.

Artikel 17

Op de tafel van het stembureau liggen een exemplaar van de wet en van dit besluit alsmede een afschrift van de lijst van stemgerechtigden.

Artikel 18

De tafel van het stembureau is zodanig geplaatst dat degenen, die aan de stemming deelnemen, de verrichtingen van het stembureau kunnen gadeslaan.

Artikel 19

1. De stembus, die moet voldoen aan de in de artikelen 16 en 17 van het Kiesbesluit (Stb. 1951, 441) vervatte vereisten, staat bij de tafel, binnen het bereik van het lid van het stembureau, dat belast is met de in artikel 25, derde lid, bedoelde taak.

2. Tijdig voor de aanvang der stemming sluit het stembureau de stembus, na zich overtuigd te hebben dat zij ledig is.

Artikel 20

1. Buiten de ruimte, voor het publiek bestemd, zijn in het stemlokaal een of meer geheel van elkander afgescheiden stemhokjes geplaatst, waarvan de toegang zichtbaar is voor het stembureau en voor het publiek, en waarin de stemgerechtigden hun stem in het geheim kunnen uitbrengen.

2. De verdere inrichting van het stemlokaal, het aantal stemhokjes alsmede de plaatsing en de inrichting van de stemhokjes vinden plaats overeenkomstig de artikelen I 5, I 8, eerste lid, I 9, I 10, eerste en tweede lid, en I 11 van het Kiesbesluit, met dien verstande dat de bepalingen omtrent stemmachines geen toepassing vinden en dat in plaats van burgemeester burgemeester en wethouders, in plaats van kiezers stemgerechtigden en in plaats van stembedistrict stembureau wordt gelezen.

Artikel 21

1. Het stembiljet vermeldt in ieder geval:
  - a. de ruilverkaveling waarop de stemming betrekking heeft;
  - b. een in een zwart stemvak geplaatste witte stip, waarbij de aanduiding «voor» is geplaatst;
  - c. een in een zwart stemvak geplaatste witte stip, waarbij de aanduiding «tegen» is geplaatst;
  - d. de oppervlakte waarvoor de stemgerechtigde stemgerechtigd is.
2. Het stembiljet vormt één geheel met een formulier waarop dezelfde gegevens vermeld staan als op de in artikel 10, eerste lid, bedoelde oproeping, echter op zodanige wijze dat een perforatie het stembiljet van het formulier scheidt.

Artikel 22

Gedeputeerde staten dragen zorg dat tijdig in één of meer vergezelde pakken bij elk stembureau aanwezig zijn de stembiljetten, de formulieren voor de processen-verbaal, de lijsten van stemgerechtigden, afschriften van de ingevolge artikel 63, derde lid, der wet ontvangen schriftelijke berichten alsmede een voldoende aantal stembiljetten, waarop in afwijking van het bepaalde in artikel 21, eerste lid, onder d, niet de oppervlakte is vermeld en waaraan in afwijking van het bepaalde in artikel 21, tweede lid, niet het aldaar bedoelde formulier vastzit. Op elk pak wordt het aantal van de zich daarin bevindende stembiljetten, formulieren, lijsten en afschriften van de schriftelijke berichten vermeld.

Artikel 23

1. Tot de stemming wordt slechts toegelaten de stemgerechtigde, voor zover hij in het bezit is van de hem ingevolge artikel 62, eerste lid, van de wet toegezonden of ingevolge artikel 13 uitgereikte oproeping en op de lijst van stemgerechtigden voorkomt.
2. De voorzitter van het stembureau kan, alvorens iemand tot de stemming toe te laten, verlangen dat diens identiteit ten genoegen van het stembureau wordt vastgesteld.
3. Indien de voorzitter van het stembureau overeenkomstig artikel 63, derde lid, der wet verlangt dat een gemachtigde zijn schriftelijke volmacht overlegt, controleert hij de volmacht aan de hand van het in artikel 22 bedoelde afschrift.

Artikel 24

1. De stemgerechtigde overhandigt aan de voorzitter van het stembureau de oproeping.
2. De voorzitter noemt duidelijk verstaanbaar het nummer, waaronder de stemgerechtigde op de lijst van stemgerechtigden voorkomt.

3. Het tweede lid van het stembureau noemt de naam die op de lijst van stemgerechtigden bij het door de voorzitter genoemde nummer is vermeld. De voorzitter controleert de naam aan de hand van de oproeping.

4. Het tweede lid van het stembureau houdt, door op de lijst van stemgerechtigden naast de naam van de stemgerechtigde zijn paraaf te stellen, aantekening, dat deze zich heeft aangemeld.

5. De voorzitter scheurt het in artikel 21, tweede lid, bedoelde formulier en het voor de stemgerechtigde bestemde stembiljet van elkaar en waarmerkt het stembiljet op de achterzijde door middel van een stempel.

6. Vervolgens overhandigt de voorzitter aan de stemgerechtigde het stembiljet, dat zodanig is dichtgevouwen, dat het stempel zichtbaar is.

7. De voorzitter houdt aantekening van het aantal uitgereikte stembiljetten.

Artikel 25

1. De stemgerechtigde begeeft zich na ontvangst van het gewaarmerkte stembiljet onverwijld naar een niet in gebruik zijnd stemhokje en stemt aldaar door met potlood rood te maken een in een zwart stemvak geplaatste witte stip, en wel hetzij die geplaatst bij de aanduiding «voor», hetzij die geplaatst bij de aanduiding «tegen».

2. Daarna vouwt hij het stembiljet dicht op zodanige wijze, dat niet zichtbaar is hoe hij zijn stem heeft uitgebracht, en begeeft zich daarmee onmiddellijk naar het stembureau.

3. Het derde lid van het stembureau overtuigt zich, zonder het stembiljet in handen te nemen, dat dit het stempel draagt, en doet de stemgerechtigde het stembiljet in de stembus steken. Hij houdt aantekening van het aantal in de stembus gestoken stembiljetten.

Artikel 26

1. Indien een stemgerechtigde zich bij de invulling van zijn stembiljet vergist, geeft hij dit aan de voorzitter terug. Deze verstrekt hem op zijn verzoek eenmaal een nieuw biljet.

2. Als nieuw stembiljet wordt gebruikt een van de in artikel 22 bedoelde stembiljetten, waarop niet de oppervlakte is ingevuld en waaraan niet het in artikel 21, tweede lid, bedoelde formulier vastzit.

3. Alvorens dit biljet te verstrekken vult de voorzitter hierop in de oppervlakte, welke is vermeld op het door de stemgerechtigde teruggegeven stembiljet.

4. De teruggegeven stembiljetten worden door de voorzitter onmiddellijk onbruikbaar gemaakt door het stempelen van het woord «onbruikbaar» op beide zijden van het stembiljet.

Artikel 27

Wanneer aan het stembureau blijkt, dat een stemgerechtigde uit hoofde van zijn lichamelijke gesteldheid hulp behoeft, kan deze zich doen bijstaan.

Artikel 28

1. De stemgerechtigde, die na waarschuwing de wettelijke voorschriften omtrent de stemming niet opvolgt, wordt niet tot de stembus toegelaten en is verplicht het stembiljet, zo hem dit reeds overhandigd is, terug te geven.

2. De tot de stembus toegelaten stemgerechtigde, die weigert het stembiljet in de bus te steken, is verplicht dit terug te geven.

3. De teruggegeven stembiljetten worden door de voorzitter onmiddellijk onbruikbaar gemaakt door het stempelen van het woord «onbruikbaar» op de beide zijden van het stembiljet.

4. Weigert een stemgerechtigde het stembiljet terug te geven dan houdt de voorzitter daarvan aantekening.

Artikel 29

Zodra de voor de stemming bepaalde tijd verstreken is, wordt dit door de voorzitter aangekondigd en worden alleen de op het ogenblik dezer aankondiging in of aan de deur van het stemlokaal aanwezige stemgerechtigden nog tot de stemming toegelaten. Nadat de laatste dezer stemgerechtigden heeft gestemd, wordt de sleuf van de stembus gesloten, waarna de stembus wordt verzegeld.

Artikel 30

1. Gedurende de tijd, dat het stembureau zitting houdt, zijn de stemgerechtigden bevoegd in het stemlokaal te vertoeven, voor zover de orde daardoor niet wordt verstoord en de voortgang der stemming niet wordt belemmerd.

2. Door de in het lokaal aanwezige stemgerechtigden kunnen bezwaren worden ingebracht.

3. De bezwaren worden in het proces-verbaal van de zitting van het stembureau vermeld.

Artikel 31

De voorzitter van het stembureau is belast met de handhaving van de orde in het stemlokaal.

Artikel 32

1. Bevindt het stembureau, dat wanorde in het stemlokaal of zijn toegangen de behoorlijke voortgang der stemming onmogelijk maakt, dan wordt dit door de voorzitter verklaard. De stemming wordt daarop terstond geschorst en wel tot de eerstvolgende dag, geen zaterdag, zondag dan wel algemeen erkende feestdag zijnde, om acht uur verdaagd.

2. De sleuf van de stembus wordt onmiddellijk in tegenwoordigheid van de in het stemlokaal aanwezige stemgerechtigden gesloten, waarna de stembus wordt verzegeld.

3. Aan de deur van het stemlokaal wordt een kennisgeving bevestigd, dat de stemming is geschorst tot de eerstvolgende dag, geen zaterdag, zondag dan wel algemeen erkende feestdag zijnde, om acht uur.

Artikel 33

1. Vervolgens worden in afzonderlijke, te verzegelen, pakken gesloten:

- a. de sleutel, waarmede de stembus is afgesloten;
- b. de niet gebruikte stembiljetten;
- c. de teruggegeven en onbruikbaar gemaakte stembiljetten;
- d. de ingeleverde oproepingen;
- e. de ingevolge artikel 24, vijfde lid, van het stembiljet gescheurde formulieren;

- f. de lijst van stemgerechtigden;
- g. de ingeleverde schriftelijke volmachten;
- h. de in artikel 22 bedoelde afschriften.

2. Van de geschorste stemming wordt proces-verbaal opgemaakt, waarin van de in het eerste lid bedoelde verrichtingen tevens melding wordt gemaakt.

Artikel 34

Onmiddellijk na ondertekening van het proces-verbaal wordt dit met de stembus en de verzegelde pakken door de voorzitter van het stembureau aan de burgemeester van de gemeente waar het stembureau is ingesteld ter bewaring overgegeven.

Artikel 35

De voorzitter van het stembureau zendt ten spoedigste bericht van de schorsing der stemming aan de voorzitter van het hoofdstembureau.

Artikel 36

Op de dag, waarop de stemming wordt hervat, stelt de burgemeester tijdig voor de aanvang der stemming de ingevolge artikel 34 aan hem overgegeven stembus en pakken ter beschikking van het stembureau.

Artikel 37

1. Tijdig voor de aanvang van de hervatte stemming opent het stembureau de pakken.
2. Voor deze stemming wordt een andere stembus gebezigd.
3. Deze stemming duurt tot negentien uur.
4. Daarna vindt het bepaalde in artikel 29 overeenkomstige toepassing.

Artikel 38

Onmiddellijk nadat de stemming is geëindigd, stelt het stembureau vast en maakt het bekend:

- a. het aantal stemgerechtigden, dat zich heeft aangemeld;
- b. het aantal gewaarmerkte uitgereikte stembiljetten;
- c. het aantal in de stembus gestoken stembiljetten;
- d. het aantal teruggegeven en onbruikbaar gemaakte stembiljetten;
- e. het aantal niet teruggegeven stembiljetten;
- f. het aantal niet gebruikte stembiljetten;
- g. het aantal ingevolge artikel 24, vijfde lid, van het stembiljet gescheurde formulieren.

Artikel 39

1. Door het stembureau wordt vervolgens op de lijst van stemgerechtigden het aantal daarop gestelde parafen vermeld en gewaarmerkt. Deze lijst wordt in een te verzegelen pak gesloten.

2. Vervolgens worden de ingeleverde schriftelijke volmachten, de in artikel 22 bedoelde afschriften, de ingeleverde oproepingen, de ingevolge artikel 24, vijfde lid, van het stembiljet gescheurde formulieren, de niet gebruikte stembiljetten en de teruggegeven en onbruikbaar gemaakte stembiljetten in een te verzegelen pak gesloten.

3. Op ieder in het eerste en tweede lid bedoelde pak worden de ruilverkaveling en de aanduiding van het stembureau vermeld.

Artikel 40

1. Nadat alle werkzaamheden, in artikel 39 vermeld, zijn beëindigd, wordt aanstonds proces-verbaal opgemaakt van de stemming en van de werkzaamheden van het stembureau na afloop van de stemming. Alle ingebrachte bezwaren worden in het proces-verbaal vermeld.

2. Het proces-verbaal wordt door de voorzitter en de leden van het stembureau getekend.

Artikel 41

De voorzitter van het stembureau draagt zorg, dat het in het vorige artikel bedoelde proces-verbaal met de verzegelde pakken, bedoeld in artikel 39, alsmede met de stembus dan wel, indien de stemming is geschorst geweest, met de stembussen onverwijld naar de voorzitter van het hoofdstembureau wordt overgebracht.

Artikel 42

1. Het hoofdstembureau schorst, nadat de stemming is beëindigd, de zitting.
2. Het hoofdstembureau heropent onmiddellijk na afloop van de werkzaamheden van alle stembureaus de zitting.

Artikel 43

Onmiddellijk nadat de voorzitter van alle stembureaus de processen-verbaal, de verzegelde pakken en de stembussen, een en ander als bedoeld in artikel 41, heeft ontvangen, worden de stembussen na controle van de verzegeling geopend.

Artikel 44

De stembiljetten worden doorengemengd, geteld en hun aantal wordt vergeleken met het aantal stemgerechtigden dat aan de stemming heeft deelgenomen.

Artikel 45

1. De leden van het hoofdstembureau openen de stembiljetten en voegen stapelsgewijs bijeen de stembiljetten, waarop de in artikel 21, eerste lid, onder b, bedoelde witte stip is rood gemaakt en de stembiljetten, waarop de in artikel 21, eerste lid, onder c, bedoelde witte stip is rood gemaakt. Zij kunnen zich bij deze werkzaamheden doen bijstaan door plaatsvervangende leden.
2. Vervolgens deelt de voorzitter onder vermelding van de oppervlakte, waarvoor de stem is uitgebracht, stapelsgewijs ten aanzien van elk stembiljet mede, welke van de twee witte stippen is rood gemaakt.
3. De beide andere leden houden aantekening van iedere uitgebrachte stem, nadat de oudste van hen het stembiljet heeft nagezien.

Artikel 46

Het hoofdstembureau stelt vast:

- a. ten aanzien van elk van de twee stapels het aantal uitgebrachte stemmen en de oppervlakten, waarvoor die stemmen zijn uitgebracht;
- b. de som van de aantallen stemmen bedoeld onder a en de som van de oppervlakten bedoeld onder a.

Artikel 47

1. Van onwaarde zijn andere stembiljetten dan die, welke volgens dit besluit en de tot nadere uitvoering hiervan gegeven voorschriften mogen worden gebruikt.
2. Voorts zijn van onwaarde de stembiljetten:
  - a. waarop in geen stemvak de witte stip is rood gemaakt;
  - b. waarop in beide stemvakken de witte stip is rood gemaakt;
  - c. waarop de stemgerechtigde zijn stem heeft uitgebracht anders dan met rood potlood;
  - d. waarop bijvoegingen geplaatst zijn of die een aanduiding door de stemgerechtigden bevatten;
  - e. die, welke niet voorzien zijn van het voorgeschreven stempel.
3. Onder bijvoegingen worden niet begrepen punten, strepen, vlakken, nagelindrukken, vouwen, scheuren, gaten en vlekken.
4. Het ten dele rood maken van de witte stip in het stemvak wordt met het rood maken ervan gelijkgesteld, indien dit naar het oordeel van het hoofdstembureau kennelijk met de bedoeling van de stemgerechtigde overeenstemt; het wordt geacht niet te zijn geschied, indien zulks naar het oordeel van het hoofdstembureau kennelijk niet het geval is.

Artikel 48

1. Het hoofdstembureau beslist, met inachtneming van het vorige artikel, over de waarde van het stembiljet terstond nadat de voorzitter daarvan inzage heeft genomen.

2. De voorzitter maakt de redenen van ongeldigverklaring en van twijfel over de geldigheid, alsmede de beslissing daaromtrent onmiddellijk bekend.

3. De beide andere leden houden aantekening van elk ongeldig verklaard stembiljet.

4. Indien één der in het lokaal aanwezige stemgerechtigden dit verlangt, moet het biljet worden getoond. De stemgerechtigden kunnen bezwaren tegen de genomen beslissingen inbrengen.

Artikel 49

1. Terstond nadat de stemmen zijn opgenomen, maakt de voorzitter van het hoofdstembureau bekend:

a. het aantal stemgerechtigden, dat een geldige stem heeft uitgebracht;

b. de oppervlakte, waarvoor geldige stemmen zijn uitgebracht;

c. het aantal der onder a bedoelde personen, dat zich vóór de ruilverkaveling heeft uitgesproken en de oppervlakte, waarvoor dezen hun stem hebben uitgebracht;

d. het aantal der onder a bedoelde personen, dat zich tegen de ruilverkaveling heeft uitgesproken en de oppervlakte, waarvoor dezen hun stem hebben uitgebracht;

e. het aantal der stemgerechtigden, dat geen stem dan wel een van onwaarde zijnde stem heeft uitgebracht;

f. de oppervlakte, waarvoor de onder e bedoelde personen stemgerechtigd zijn.

2. Door de in het lokaal aanwezige stemgerechtigden kunnen bezwaren worden ingebracht.

Artikel 50

1. Het hoofdstembureau kan naar aanleiding van een met opgave van redenen gedaan verzoek van een of meer stemgerechtigden besluiten, dat de stemmen opnieuw worden opgenomen.

2. Bij deze opnemings zijn de artikelen 45-49 van toepassing.

Artikel 51

1. Het hoofdstembureau stelt vast:

a. het totale aantal stemgerechtigden, dat een geldige stem heeft uitgebracht;

b. de totale oppervlakte, waarvoor geldige stemmen zijn uitgebracht;

c. het totale aantal der onder a bedoelde personen, dat zich vóór de ruilverkaveling heeft uitgesproken en de totale oppervlakte, waarvoor dezen hun stem hebben uitgebracht;

d. het totale aantal der onder a bedoelde personen, dat zich tegen de ruilverkaveling heeft uitgesproken en de totale oppervlakte, waarvoor dezen hun stem hebben uitgebracht;

e. het totale aantal stemgerechtigden, dat geen stem dan wel een van onwaarde zijnde stem heeft uitgebracht;

f. de totale oppervlakte, waarvoor de onder e bedoelde personen stemgerechtigd zijn.

2. Door de in het lokaal aanwezige stemgerechtigden kunnen bezwaren worden ingebracht.

3. Vervolgens worden van onwaarde verklaarde stembiljetten en de geldige stembiljetten in afzonderlijke, te verzegelen pakken, gesloten. Op deze pakken wordt vermeld:

a. de ruilverkaveling waarop de stemming betrekking heeft;

b. het aantal biljetten, dat het pak inhoudt.

Artikel 52

1. Nadat alle werkzaamheden zijn beëindigd, wordt daarvan aanstonds proces-verbaal opgemaakt. Alle ingebrachte bezwaren worden in het proces-verbaal vermeld.
2. Het proces-verbaal wordt door de voorzitter en de leden van het hoofdstembureau getekend.

Artikel 53

1. Het in het vorige artikel bedoelde proces-verbaal, de in de artikelen 41 en 51, derde lid, bedoelde pakken en de in artikel 40 bedoelde processen-verbaal worden door de voorzitter van het hoofdstembureau aan gedeputeerde staten gezonden.
2. Gedeputeerde staten doen het in artikel 52 bedoelde proces-verbaal ter provinciale griffie voor een ieder ter inzage nederleggen.
3. Gelijktijdig met het in artikel 69, juncto artikel 47, tweede lid, van de wet bedoelde afschrift van het besluit tot ruilverkaveling doen zij afschrift van het proces-verbaal der zitting van het hoofdstembureau alsmede de processen-verbaal der stembureaus toekomen aan de centrale commissie.

Artikel 54

Gedeputeerde staten vernietigen behoudens indien de ruilverkaveling ingevolge artikel 68 van de wet niet wordt uitgevoerd na de bekendmaking van de uitslag der stemming door de voorzitter van het hoofdstembureau de in de artikelen 41 en 51, derde lid, bedoelde pakken. Van de al dan niet vernietiging wordt proces-verbaal opgemaakt.

Artikel 55

De burgemeester dan wel burgemeester en wethouders zijn verplicht de aanwijzingen van gedeputeerde staten ter zake van de aan hen in dit besluit opgedragen verrichtingen op te volgen.

Artikel 56

De kosten die voortvloeien uit de toepassing van dit besluit komen ten laste van het Rijk.

Artikel 57

Voorschriften ter nadere uitvoering van het bepaalde bij dit besluit worden, voor zover nodig, door Onze Minister vastgesteld.

Artikel 58

Het koninklijk besluit van 28 augustus 1975, (Stb. 1975, 466), wordt ingetrokken.

Artikel 59

Indien de Landinrichtingswet (Stb. 1985, 299) in werking treedt, treedt dit besluit op hetzelfde tijdstip in werking.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Landbouw en Visserij. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 12 november 1985, nr. 220.

Lasten en bevelen, dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State en aan de Algemene Rekenkamer.

's-Gravenhage, 11 september 1985

Beatrix

De Staatssecretaris van Landbouw en Visserij,
A. Ploeg

Uitgegeven de *tiende* oktober 1985

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

NOTA VAN TOELICHTING

Artikel 65, eerste lid, van de Landinrichtingswet bepaalt, dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regelen worden gesteld met betrekking tot de stemming.

Deze nadere regelen komen in hoofdlijnen overeen met de nadere regelen ingevolge artikel 39 van de Ruilverkavelingswet 1954 (Stb. 510); daarnaast zijn thans de mogelijkheid om een administratief bureau in te stellen alsmede de procedure in geval van volmachten formeel vastgelegd. De stemming vindt plaats op grond van artikel 52 van de Landinrichtingswet (Stb. 1985, 299) onder verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten. Zij stellen in het ruilverkavelingsgebied een aantal stembureaus, bestaande uit een voorzitter en twee leden, in. Het is voor de stemgerechtigden van belang dat zij dicht bij huis kunnen stemmen. Gedeputeerde Staten wijzen daartoe in de oproeping tot de stemming een stemlokaal aan, dat bij voorkeur in de woonplaats van de stemgerechtigde is gelegen. Het verdient aanbeveling dat Gedeputeerde Staten degenen, die op grotere afstand van het gebied wonen, de gelegenheid geven hun stem uit te brengen in een stemlokaal dat gemakkelijk te bereiken is. In verband hiermee en in verband met de mogelijkheid dat stemgerechtigden hun woonplaats op kleine afstand van het gebied hebben kan het gewenst zijn om in gemeenten, die aan het gebied grenzen, een stemlokaal aan te wijzen. Ook kan het voorkomen, dat in een gemeente een dermate klein gedeelte van het gebied is gelegen, dat het niet nodig is in die gemeente een stembureau in te stellen. Anderzijds kan in een gemeente een dermate groot gedeelte van het gebied gelegen zijn, dat ter wille van het belang dat de stemgerechtigden dicht bij huis kunnen stemmen, in die gemeente meer stembureaus worden ingesteld.

Het hoofdstembureau wordt eveneens door Gedeputeerde Staten ingesteld, en wel in één van de eerdergenoemde gemeenten die zo gunstig mogelijk ligt ten opzichte van het gebied. Gezien de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten voor de stemming, benoemen Gedeputeerde Staten de voorzitter en de leden van de stembureaus en het hoofdstembureau. Ten einde de stemming zo onpartijdig mogelijk te doen zijn is bepaald dat stemgerechtigden geen deel mogen uitmaken van een stembureau dan wel het hoofdstembureau. Een lid van Gedeputeerde Staten is zoals artikel 64, tweede lid, van de wet voorschrijft, voorzitter van het hoofdstembureau.

Voor het aanwijzen en inrichten van stemlokalen voor de stembureaus en een lokaal voor het hoofdstembureau wordt de medewerking van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten, waarin een stembureau is ingesteld, gevraagd. Zij vervullen ingevolge de Kieswet eveneens deze taak.

Aangezien Gedeputeerde Staten verantwoordelijk zijn voor de stemming, is een algemene bepaling opgenomen op grond waarvan zij aan de burgemeester of aan Burgemeester en Wethouders aanwijzingen, die verband houden met de werkzaamheden, die deze organen ingevolge dit besluit verrichten, kunnen geven. Zo spoedig mogelijk nadat de provinciale staten het landinrichtingsprogramma vastgesteld hebben vindt de stemming plaats.

Zij, die bij het kadaster als eigenaar bekend staan en zij, die als pachter geregistreerd zijn, zijn stemgerechtigd en worden genoemd op de lijst van eigenaren onderscheidenlijk op de lijst van geregistreerde pachters.

Ten einde zo efficiënt mogelijk te werken wordt de door de landinrichtingscommissie vastgestelde lijst van eigenaren en de lijst van geregistreerde pachters samengevoegd tot de lijst van stemgerechtigden.

De in artikel 63 van de Landinrichtingswet bedoelde schriftelijke volmacht mag niet verleend worden voordat de oproeping tot de stemming is verzonden. Het kan voorkomen dat erfgenamen van overleden stemgerechtigde eigenaren en erfgenamen van overleden geregistreerde pachters nog niet op de lijst van stemgerechtigden staan. Aangezien zij, indien zij in het

bezit zijn van een verklaring van erfrecht, eveneens stemgerechtigd zijn moeten zij de gelegenheid krijgen hun stem uit te brengen. Hiertoe dienen de betreffende verklaringen van erfrecht uiterlijk één week na de oproeping tot de stemming, bij Gedeputeerde Staten te worden ingebracht. De stemgerechtigde erfgenaam krijgt van het hoofdstembureau alsnog een oproeping tot de stemming. Alvorens hiertoe over te gaan bericht het hoofdstembureau aan het stembureau, waarbij de erflater had kunnen stemmen, het voor deze bedoelde stembiljet onbruikbaar te maken en de naam van de erflater op de lijst van stemgerechtigden door te halen. Opdat de erfgenaam kan stemmen bij het stembureau, dat het meest in aanmerking komt, vermeldt het hoofdstembureau in de uit te reiken oproeping het in aanmerking komende stembureau. Dit zal in het algemeen het stembureau zijn, dat het dichtst bij het hoofdstembureau is gelegen. Het lijkt niet uitgesloten, dat het hoofdstembureau zitting houdt in hetzelfde gebouw als waarin ook een stembureau is gevestigd. Het hoofdstembureau maakt een vervangend stembiljet gereed en laat dit onverwijld bij het op de oproeping vermelde stembureau bezorgen. Ook laat het hoofdstembureau de lijst van stemgerechtigden bij dat stembureau aanpassen. Indien een stemgerechtigde anderszins geen oproeping heeft ontvangen of indien de oproeping in het ongerede is geraakt, wordt aan hem door het hoofdstembureau eveneens een nieuwe oproeping uitgereikt. Voor hem geldt dan dezelfde regeling als voor de erfgenaam.

Het bureau heeft verder tot taak aan hen die dat verzoeken informatie te verschaffen over de stemming. Dit is tijdens de stemmingsvergadering ook mogelijk. Het is echter de opzet, dat zij die informatie willen hebben over de stemming, deze inwinnen vóór de dag der stemming. Daartoe kunnen zij zich vervoegen bij Gedeputeerde Staten. Dat deze mogelijkheid bestaat, zal worden vermeld op het formulier, bedoeld in artikel 10, tweede lid, onder b.

Het ligt in de bedoeling dat het hoofdstembureau wordt bijgestaan door een ambtenaar van de provinciale griffie, van de Landinrichtingsdienst en de Dienst van het Kadaster en de Openbare Registers. Zij hebben de beschikking over de nodige administratieve en kadastrale gegevens. Gedeputeerde Staten kunnen ter ondersteuning van het hoofdstembureau een administratief bureau instellen, dat bestaat uit medewerkers van de Dienst van het Kadaster en de Openbare Registers.

De oproeping tot de stemming wordt door Gedeputeerde Staten minstens drie weken vóór de stemming aan de stemgerechtigden toegezonden. De inhoud van de oproeping is voor een deel aan artikel 16, eerste lid, van de Kieswet (Stb. 1951, 290) ontleend. Tegelijkertijd met de oproeping krijgt de stemgerechtigde een formulier waarop in ieder geval de aard en de omvang van zijn rechten staan vermeld, zodat hij kan nagaan op welke wijze de bepaling van de oppervlakte waarvoor hij stemgerechtigd is tot stand is gekomen. Bij de oproeping wordt een toelichting gevoegd, waarin het systeem van de stemming wordt uiteengezet. De oppervlakte waarvoor iemand stemgerechtigd is staat vermeld op het stembiljet. Ten einde het de voorzitter van het stembureau mogelijk te maken om het stembiljet, dat in het algemeen immers voor iedere stemgerechtigde verschillend is, op te zoeken is een kopie van de oproeping vastgehecht aan het stembureau.

Op de dag der stemming begeeft de stemgerechtigde zich naar het stemlokaal van het op zijn oproeping vermelde stembureau. De stemgerechtigde overhandigt de oproeping aan de voorzitter van het stembureau, die, nadat hij het voor de stemgerechtigde bestemde stembiljet van de kopie van de oproeping gescheurd heeft en nadat hij het stembiljet met een stempel gewaarmerkt heeft, het stembiljet aan de stemgerechtigde uitrekt. Vervolgens brengt hij met een rood potlood in het geheim zijn stem uit in een stemhokje, waarna hij het stembiljet opgevouwen in de gesloten stembus deponeert.

Na sluiting van de stemming worden de processen-verbaal en de stembussen overgebracht naar het hoofdstembureau. Dit neemt in het

openbaar, terwijl de voorzitter mededeling doet van de voor of tegen de ruilverkaveling uitgebrachte stemmen en de oppervlakte, waarvoor die stemmen zijn uitgebracht, de stemmen op en legt de uitslag vast in een proces-verbaal. Het hoofdstembureau stelt de uitslag van de stemming vast, waarna de voorzitter deze bekend maakt.

De kosten die voortvloeien uit de stemming komen ten laste van het Rijk. Het merendeel van de bepalingen in dit besluit is ontleend aan de Hoofdstukken E, I, L en M van de Kieswet.

Het voorstel is aan de hand van de beknopte vragenlijst, zoals opgenomen in de Aanwijzingen inzake de toetsing van ontwerpen van wet en van algemene maatregelen van bestuur, op dereguleringsaspecten getoetst. Daaruit bleek dat het voorstel uit dereguleringsoogpunt niet relevant is.

Toelichting op de artikelen

Artikel 6, tweede lid

Ten einde de stemgerechtigden zoveel mogelijk de gelegenheid te geven hun stem uit te brengen wordt de stemming, evenals de verkiezingen ingevolge de Kieswet, de gehele dag van 8.00 tot 19.00 uur gehouden.

Artikel 9, tweede lid

Elk stembureau heeft de beschikking over een exemplaar van de lijst van stemgerechtigden. Om te voorkomen dat een stemgerechtigde gaat stemmen bij een stembureau dat niet op zijn oproeping vermeld staat, wordt op de lijst aangeduid het stembureau, waarbij hij zijn stem moet uitbrengen. De voorzitter van het stembureau kan dan aan de hand van de oproeping nagaan of de stemgerechtigde zich aanmeldt bij het juiste stembureau.

Artikelen 22 en 23

Ingeval van stemmen bij volmacht wordt hiervan ingevolge artikel 63, derde lid, van de Landinrichtingswet aan Gedeputeerde Staten schriftelijk bericht gezonden. Ten behoeve van een goede controle door het stembureau krijgt het stembureau een afschrift van dat bericht.

Artikel 32

Indien de stemming over een ruilverkaveling gehouden wordt op vrijdag en de stemming geschorst wordt wegens wanorde, is het noodzakelijk de stemming te verdagen tot de eerstvolgende werkdag.

Artikel 53

Aangezien Gedeputeerde Staten verantwoordelijk zijn voor de stemming worden aan hen alle stukken met betrekking tot de stemming toegezonden. Het tweede lid is ontleend aan artikel M 6, eerste lid, van de Kieswet. De ter inzagelegging van het proces-verbaal maakt het voor een ieder mogelijk kennis te nemen van de uitslag van de stemming.

Het derde lid beoogt de centrale commissie schriftelijk op de hoogte te brengen van de stemming.

Artikel 57

Hierbij wordt onder meer gedacht aan modellen voor de oproeping, machtiging om te stemmen, het stembiljet, de processen-verbaal en de stempels.

De Staatssecretaris van Landbouw en Visserij,
A. Ploeg